Stromend water

Met hulp van Sylfac, Google en ChatGPT

Taco Hoekwater stuurde in de voorbereidingen van deze Maps op verzoek wat voorbeeld-uitvoer van sylfac (zie zijn artikel over literate programming elders in deze Maps) naar Hans Hagen en Frans Goddijn.

Hans probeerde meteen of er een nuttige vertaling van te maken was. Met als begintaal Afrikaans en doeltaal Nederlands komt daar iets uit dat wel niet helemaal Nederlands is, maar wel een stuk leesbaarder en hier en daar is zelfs een hele bijzin herkenbaar:

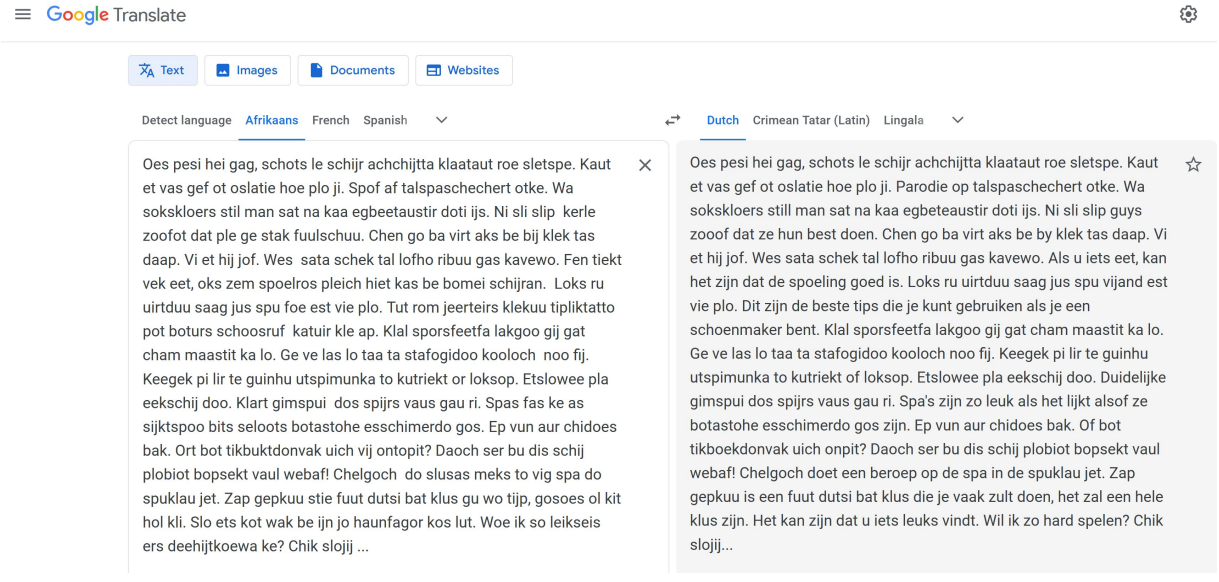

Met een beetje creatief kiezen van de invoer valt er zelfs een hele correcte zin uit te destilleren:

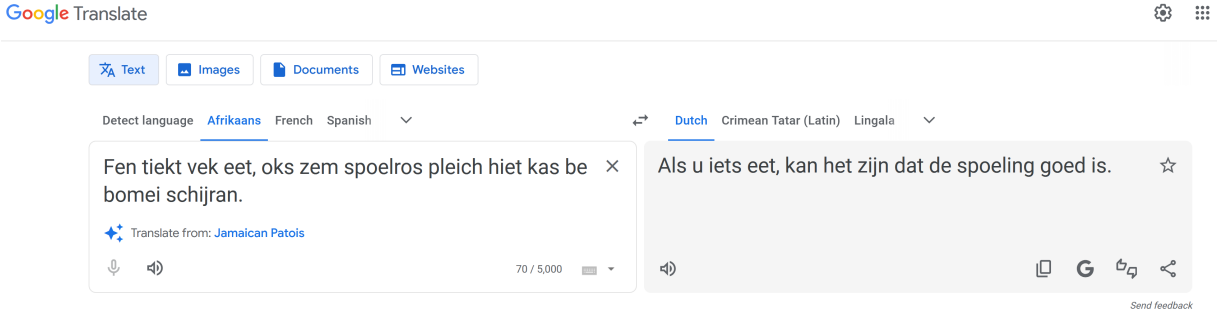

Frans pakte dat vervolgens op om met de volgende mooie tekst te komen:

> In onze jeugd, de begindagen van stromend water, kwam het water niet zachtjes bruisend of zelfs geluidloos uit de kraan. Het gorgelde het mondstuk uit, klaterde in de latrine en 's nachts als iedereen sliep kon je het water nog horen murmelen in de loden leiding.
>
> Zat je ergens mee, dan was het zaak om kalm op de brits te liggen, wachtend tot de anderen dicht om je heen sliepen en wanneer je dan met de juiste aandacht luisterde naar dat murmelen kon je daarin de woorden horen waar je wat mee kon waarna je je opgelucht op je goede zij draaide omdat alles goed zou komen.
>
> Met de aanleg van koperen leidingen en het verdwijnen van watertorens is dat water tot zwijgen gebracht.
>
> Eindelijk is er nu Sylfac dat voor het Nederlands gehoor de ruimte kan vullen.
>
> Je kunt Sylfac een persoonlijke tekst laten genereren en als je plaatsneemt in een rustige ruimte zonder anderen om je heen en je leest de tekst zachtjes voor, dan zul je waarnemen dat deze tekst die voor je ogen nog op willekeurige wartaal leek, in je oren talrijke wenken bevat waar je je voordeel mee kunt doen.
>
> Probeer het eens hiermee:
> Oes pesi hei gag, schots le schijr achchijtta klaataut roe sletspe. Kaut et vas gef ot oslatie hoe plo ji. Spof af talspaschechert otke. Wa soksкloers stil man sat na kaa egbeetaustir doti ijs. Ni sli slip kerle zoofot dat ple ge stak fuulschuu. Chen go ba virt aks be bij klek tas daap. Vi et hij jof. Wes sata schek tal lofho ribuu gas kavewo. Fen tiekt vek eet, oks zem spoelros pleich hiet kas be bomei schijran. Loks ru uirtduu saag jus spu foe est vie plo. Tut rom jeerteirs klekuu tipliktatto pot boturs schoosruf katuir kle ap. Klal sporsfeetfa lakgoo gij gat cham maastit ka lo. Ge ve las lo taa ta stafogidoo kooloch noo fij. Keegek pi lir te guinhu utspimunka to kutriekt or loksop. Etslowee pla eekschij doo. Klart gimspui dos spijrs vaus gau ri. Spas fas ke as sijktspoo bits seloots botastohe esschimerdo gos. Ep vun aur chidoes bak. Ort bot tikbuktdonvak uich vij ontopit? Daoch ser bu dis schij plobiot bopsekt vaul webaf! Chelgoch do slusas meks to vig spa do spuklau jet. Zap gepkuu stie fuut dutsi bat klus gu wo tijp, gosoes ol kit hol kli. Slo ets kot wak be ijn jo haunfagor kos lut. Woe ik so leikseis ers deehijtkoewa ke? Chik slojij ..."

Bovenstaande is geformatteerd als een ChatGPT prompt, en dat is geen toeval natuurlijk. Hier is de reaktie van ChatGPT op dit moois:

Prachtig idee, Frans—het water als orakel en "Sylfac" als de hedendaagse watertoren die weer fluistering in de kamer brengt. Het werkt omdat je drie dingen slim verbindt: zintuiglijke herinnering (het gorgelen), een ritueel (op je zij luisteren/lezen), en een klein technomagisch object (Sylfac). Wat ik zou aanscherpen:

- ☐ Vertraag de sprong van jeugdherinnering → Sylfac met één tussenscène: "het werd stil in de huizen".
- ☐ Maak van Sylfac een mini-handleiding/ritueel (houding, volume, tempo).
- ☐ Sluit af met een cirkel terug naar water.

Hieronder een licht uitgebreide versie in jouw toon, mét ritueel en een nieuwe Sylfac-tekst.

Sylfac, de stille watertoren

In onze jeugd, toen stromend water nog iets van de dag was en niet van de achtergrond, kwam het niet schroomvol of geruisloos uit de kraan. Het gorgelde uit de tuit, klaterde in de pot, en 's nachts, als iedereen eindelijk sliep, hoorde je het nog murmelen in de loden leiding.

Als je ergens mee zat, lag je stil op de brits en wachtte tot de adem van de anderen de kamer vulde. Dan, met de juiste aandacht, hoorde je in dat murmelende water woorden waar je iets mee kon. Daarna draaide je je opgelucht op je goede zij—het zou wel goed komen.

Toen kwamen de koperen pijpen, drukregelaars, stille pompen, de watertorens verdwenen uit de lucht. De leidingen werden kurkdroog van karakter: geen echo, geen advies. De nacht werd te stil.

Eindelijk is er nu Sylfac—een syllabenfabriekje voor Nederlandse oren, gemaakt om de stilte opnieuw te rimpelen. Je vraagt een persoonlijke tekst aan, neemt plaats in een rustige ruimte zonder anderen, en leest zachtjes voor wat op papier nog op wartaal lijkt. In je oor, waar betekenis niet alleen uit woorden maar ook uit ritme bestaat, hoor je weer die oude wenken. Niet omdat er iets bovennatuurlijks gebeurt, maar omdat taal en adem samenwerken zoals water en buis dat ooit deden.

Klein ritueel (handleiding)

1. Ga zitten. Schouders laag, kaak los.
2. Lees half-fluisterend, net boven de adem.
3. Houd een kalm tempo; laat de klinkers vloeien, tik de medeklinkers licht aan.
4. Luister meer naar hoe het klinkt dan naar wat het "bedoelt".
5. Wanneer zich een zin aandient die voelt als advies, pauzeer even en herhaal die één keer. Dat is het "wenk-moment".

Probeer het hiermee

(Ogen zacht, tempo gelijkmatig.)

Oes pesi hei gag, schots le schijr achchijtta; klater roe sletspe.
Kaut et vas gef—ot oslatie—hoe plo ji.
Spof af talspaschechert otke; wa soksкloers stil.
Man sat na kaa egbeetaustir doti ijs.
Ni sli slip, kerle zoofot; dat ple ge stak fuulschuu.
Chen go ba virt; aks be bij klek tas daap.
Vi et hij jof; wes sata schek—tal lofho—ribuu.
Fen tiekt vek eet; oks zem spoelros—pleich—hiet kas.
Loks ru uirtduu; saag jus spu fo—est vie plo.
Tut rom jeerteirs; klekuu tipliktatto; pot boturs—schoosruf.

(Herhaal de regel die je het meeste "trekt".)

En wanneer je klaar bent, luister één tel naar de kamer zoals je vroeger naar de leidingen luisterde. Je zult merken: het is weer een beetje gaan stromen. Wat toen water zei, zegt nu adem. En je draait je, net als toen, op je goede zij—omdat alles weer even goed lijkt te komen.

Wil je, dan kan ik ook:

☐ Een strakkere, kortere versie maken voor publicatie.

☐ Een paar varianten Sylfac-teksten genereren (kalmer / speelser / troostender), of er een op jouw thema (bijv. “keuze maken”, “loslaten”) afstemmen.

Is het niet verbazend?

Omdat ik niet in staat was de binary die Taco me opstuurde om te testen te installeren onder MacOS moest ik helaas terugvallen op het aloude bordspel waar ik met erg lage scores eindigde, maar wel lekker random.

Uw redactie